

การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของไทยในสมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ
: จากท่าทีแบบสงครามเย็นสู่ท่าทีผู้นำระดับภูมิภาค

นาย มาโกโตะ ชิโอกาวา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา (สหสาขาวิชา)

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

492000

FOREIGN POLICY CHANGE OF THAILAND UNDER
CHATICHAI CHOONHAVAN'S ADMINISTRATION:
FROM A COLD WAR STYLE TO A REGIONAL POWER STYLE

Mr. Makoto SHIOKAWA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Southeast Asian Studies

(Interdisciplinary Program)

Graduate School

Chulalongkorn University

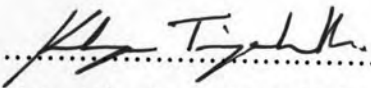
Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

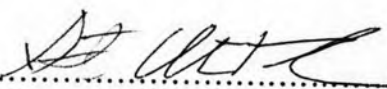
Thesis Title FOREIGN POLICY CHANGE OF THAILAND UNDER
CHATICHAJ CHOONHAVAN'S ADMINISTRATION:
FROM A COLD WAR STYLE TO A REGIONAL POWER
STYLE
By Mr. Makoto Shiokawa
Field of Study Southeast Asian Studies
Thesis Advisor Associate Professor Withaya Sucharithanarugse, Ph.D.

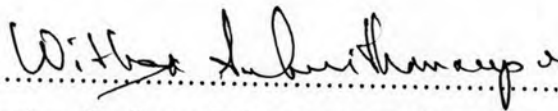

Accepted by the Graduate School, Chulalongkorn University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree

..... Dean of the Graduate School
(Assistant Professor M.R. Kalaya Tingsabdh, Ph.D.)

THESIS COMMITTEE

..... Chairman
(Sunait Chutintaranond, Ph.D.)

..... Thesis Advisor
(Associate Professor Withaya Sucharithanarugse, Ph.D.)

..... Member
(Associate Professor Chaiwat Khamchoo, Ph.D.)

มาโกโตะ ชิโอกาวา : การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลชุดพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ : จากลักษณะสงครามเย็นเป็นลักษณะอำนาจในภูมิภาค (FOREIGN POLICY CHANGE OF THAILAND UNDER CHATICHAI CHOONHAVAN'S ADMINISTRATION : FROM A COLD WAR STYLE TO A REGIONAL POWER STYLE) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์, 219 หน้า

นโยบายต่างประเทศของประเทศไทยต่อรัฐบาลอินโดจีนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากตามนโยบายการเปลี่ยนอินโดจีน “จากสนามรบเป็นตลาดค้าขาย” เป็นนโยบายของนายกรัฐมนตรีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ จากความริเริ่มนโยบายเช่นที่ว่านี้รัฐบาลชุดชาติชาย ได้นำเอาปรัชญาอย่างใหม่มาใช้นโยบายที่เกี่ยวกับอินโดจีน โดยให้เศรษฐกิจนำการเมือง

ก่อนชาติชายจะมาดำรงตำแหน่ง นโยบายของประเทศไทยต่อเพื่อนบ้านที่เป็นสังคมนิยมเกือบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งความกังวลและประเด็นด้านความมั่นคงทั้งหลายมีความสำคัญในลำดับต้นๆ ในบรรดาลำดับของทางเลือกนโยบายต่างๆ สิ่งที่อยู่เบื้องหลังรูปแบบทางการทูตที่สืบเนื่องกันมาขึ้นคือ สภาพแวดล้อมภายนอกที่ขึงตึงของการเมืองของประเทศไทยในช่วงสงครามเย็น โดยนัยที่โครงสร้างทางการเมืองของไทยจึงกังวลอยู่กับเรื่องความมั่นคงเป็นอย่างมาก ทำให้รัฐบาลชุดแล้วชุดเล่ามักมองว่าความไม่มั่นคงภายในสัมพันธ์กับภัยคุกคามจากภายนอกในรูปแบบนี้ อินโดจีนจึงเป็นที่มาของความไม่มั่นคงลำดับต้นๆ ประเทศไทยจึงคาดการณ์ความสัมพันธ์กับอินโดจีนตามแนวคิดที่ว่านั้น.

เมื่อชาติชายเข้ามามีอำนาจในเดือนสิงหาคม 2531 สถานการณ์กลับเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากชาติชายให้เศรษฐกิจมาก่อน โดยริเริ่มนโยบายเกี่ยวกับอินโดจีน นโยบายที่เน้นด้านความมั่นคงลดหลั่นกันนั้นจึงดูพียงครั้งลง เศรษฐกิจของประเทศไทยที่เติบโตอย่างรวดเร็ว และพัฒนาการด้านประชาธิปไตย ยังผลให้ต้องเปลี่ยนเป็นนโยบาย ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการที่นักการเมืองที่เป็นนักธุรกิจด้วยมีอำนาจมากขึ้นในช่วงสมัยของรัฐบาลเปรม ติณสูลานนท์ นักการเมืองเหล่านี้ได้เอาผลประโยชน์ทางธุรกิจของตนมาใช้ต่อประเทศเพื่อนบ้าน และชาติชายตอบสนองความต้องการนี้ด้วยดี เพื่อให้ความสัมพันธ์กับอินโดจีนใหม่นี้ประสบผลสำเร็จ โดยได้แต่งตั้งกลุ่มที่ปรึกษาขึ้นคณะหนึ่งซึ่งคนเหล่านี้มีแนวคิดเรื่องอินโดจีนคิดแบบไปจากแนวคิดของกระทรวงการต่างประเทศ ทั้งนี้ ชาติชายได้ยอมให้ที่ปรึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องในการกำหนดแนวนโยบายรวมทั้งการดำเนินนโยบายด้วย กลุ่มที่ปรึกษาใหม่ที่ว่านี้ ได้อำนาจในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับอินโดจีน

เมื่อแนวนโยบายเน้นลำดับขั้นของความมั่นคงที่ประเทศไทยดำเนินการมาแต่เดิมพียงครั้งลง ความสัมพันธ์ของประเทศไทยกับบรรดาประเทศอินโดจีน จึงเข้าสู่ยุคใหม่โดยประเทศไทยจะใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ผูกพันกับรัฐเหล่านี้เป็นเรื่อยๆ ไป

สาขาวิชา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา

ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

4889553320: MAJOR SOUTHEAST ASIAN STUDIES

KEY WORD: THAILAND / INDOCHINA / FOREIGN POLICY/

“FROM BATTLEFIELD TO A MARKET PLACE”

MAKOTO SHIOKAWA: FOREIGN POLICY CHANGE OF THAILAND UNDER CHATICHAI CHOONHAVAN'S ADMINISTRATION: FROM A COLD WAR STYLE TO A REGIONAL POWER STYLE. THESIS ADVISER: ASSOC. PROF. WITHAYA SUCHARITANARUGSE, Ph.D., 219 pp.

Thailand's foreign policy toward Indochinese states drastically changed under Prime Minister Gen. Chatichai Choonhavan's policy of turning Indochina “from battlefield to a market place”. Under this policy initiative, the Chatichai administration introduced new philosophy into the kingdom's Indochina policy that economy preceded politics.

Before he came to office, Thailand's policy toward the neighboring socialist states, in its formation as well as practice, was almost unitary and security concerns and issues took primacy over other issues on hierarchy of policy options. Behind this traditional modality of diplomacy, there was a stern external environment of international politics of Cold War. Accordingly, the political structure of Thailand also assumed to be highly security-conscious and successive governments inclined to consider internal instability as being related with external threats. Under this modality, Indochina was regarded as the primary source of the instability and the kingdom calculated her relations with Indochina formulated on such perception.

When Chatichai came to power in August 1988, the situation, however, began to change. As he placed economy first in his Indochina initiatives, the hitherto hierarchy of security-dominant policy toward Indochina appeared to collapse. The rapidly growing Thai economy and development of democracy contributed to the policy shift, i.e., the number of business-cum-politicians had increased during the years of previous Prem Tinsulanonda administration and they asserted their business interests even over the neighboring states and Chatichai, who was the first popularly-elected premier since Seni Pramoj in 1976, reacted to their interest in favor. To achieve the new policy in the Indochina relations, Chatichai installed his Private Advisory Group who had different perception of Indochina from that of Ministry of Foreign Affairs and allowed the advisers to involve themselves not only in policy making but also in its practice. This new apparatus in the government finally attained power in the venue of Indochina policy.

With the collapse of highly-security-concerned policy hierarchy, Thailand's relation with Indochinese states came into a new phase in which problems related with the socialist states were resolved by issue areas, from the traditional monolithic realist approach.

Field of Studies Southeast Asian Studies

Academic Year 2006

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Makoto Shiohara
Withaya Sucharitanarugse

Acknowledgement

First of all, I do express my deep appreciation to my thesis adviser, Associate Professor Dr. Withay Sucharithanarugse for his generous assistance. The doctor not only allowed me to venture to study foreign relations of Thailand with which I was quite unfamiliar, but also instructed him a right direction throughout his research. Particularly when I tended to perceive Thailand's foreign policy as being mere pro-Americanism or pro-western, the doctor guided as well as indicated me to see it from another important angle, that is regionalism of Southeast Asia and Thailand's role in it. His suggestion was (and is) quite impressive and substantive for me who was possessed with the biased perception.

My acknowledgement goes to the Director of Southeast Asian Studies Center, Dr. Sunait Chutintaranond as well. It was he who enlightened me, in his class on Southeast Asian Civilization, on the relations between Thais and their neighboring peoples. His lessons on history of the region were undoubtedly stimulating for me and useful to understand, for example, the traditional rivalry between Thailand and Vietnam over Cambodia, and the kith and kin politics between Thailand and Laos.

I convey my gratitude to Mr. Kraisaak Choonhavan too, one of the members of former Prime Minister Gen. Chatichai Choonhavan's private advisory group and the premier's only son. His downrightness and frankness was so impressive that I could understand his enthusiasm for better relations between Thailand and her neighboring nations.

In addition to these intellectuals, I must thank the staffs of the Center for their hearty assistance for me. Without these people, I could not have been able to finish this work. I shall express my gratitude to all of the people mentioned above.

TABLE OF CONTENTS

	Page
Abstract (In Thai).....	iv
Abstract (In English).....	v
Acknowledgement.....	vi
Table of Contents.....	vii
Chapter I INTRODUCTION.....	1
1. Statement of Problem.....	1
1.1 Rationale.....	1
1.2 Significance.....	2
1.3 Theoretical Framework.....	3
2. Methodology	4
3. Structure.....	5
Chapter II THEORETICAL SURVEY OF INTERNATIONAL POLITICAL ECONOMY AND "COMPLEX INTERDEPENDENCE"	7
1. International Political Economy.....	8
1.1 Interdependence.....	16
2. Keohane and Nye, and Their "Complex Interdependence".....	19
2.1 Interdependence of Keohane and Nye.....	19
2.2 "Complex Interdependence".....	26
2.3 Political Processes of "Complex Interdependence".....	39
2.4 Criticism of "Complex Interdependence" of Keohane and Nye.....	35
3. Conclusion.....	39
Chapter III THAILAND'S FOREIGN POLICY WITH EMPHASIS ON THE RELATIONS WITH INDOCHINESE STATES AFTER THE WORLD WAR II	42
1. Relations with Superpowers.....	42
2. Regionalism in Thai Foreign Policy.....	71
2.1 Assistance for Independent Asians (Southeast Asian League).....	71
2.2 Cooperation under the Pressure of Cold War (SEATO).....	72
2.3 Thailand's Good Offices in the Indigenous Cooperation (ASA).....	74
2.4 Political Asset for Thailand's National Security (ASEAN)	79
3. Conclusion.....	84
Chapter VI THAILAND AND INDOCHINESE STATES IN THE 1980s.....	89
1. Thai Economy and Its Development.....	89

1.1 Economic Growth till 1980.....	90
1.2 The 1980s: Structural Adjustment and Rapid growth.....	99
2. Economic Expansion and Its Implication on Politics.....	107
2.1 Institutionalized Channel between Public and Private Sectors.....	109
2.2 Increase of Business-Related Representatives in the Lower House.....	113
3. Indochinese Economies.....	117
3.1 Vietnam: Recovering from Policy Failure.....	117
3.2 Laos: Middle Course between capitalist and Socialist Economies.....	121
3.3 Cambodia: Planned but “Laissez Faire” Economy.....	125
4. Conclusion.....	129
Chapter V THE INDOCHINESE POLICY OF CHATICHAI ADMINISTRATION.....	133
1. Chatichai Administration.....	133
2. Emergence of New Policy Makers.....	134
3. New Policy: “From Battlefield to Market Place”.....	137
3.1 Abolishment of “Strategic Goods” and Associated Business Promotion Schemes.....	153
3.2 Chatichai’s Visit to Laos.....	157
3.3 Invitation of Hun Sen to Bangkok.....	160
3.4 Tokyo Conference on Cambodia.....	165
4. Increased Trade between Thailand and Indochina.....	168
5. Increased Contacts between Thai and Indochinese Societies.....	172
6. External Factors and Reactions to Chatichai’s Policy.....	176
Chapter VI CONCLUSION.....	189
1. Assessment of the Chatichai’s Policy.....	189
2. Thailand’s Indochina Policy Changed or Not?	199
Reference.....	203
Appendices.....	212
Biography.....	219

LIST OF TABLES

	Page
Table 1. Major Macroeconomic Indices (1972-1982).....	98
Table 2. Negative Variables in the 1970s and early 1980s.....	98
Table 3. Net Flow of Foreign Direct Investment (1980-1991).....	106
Table 4. Foreign Direct Investment Inflow by Sector.....	106
Table 5. GDP by Sector.....	107
Table 6. Real GDP Growth Rate (1971-1991).....	107
Table 7. Classification of Representatives by Occupation.....	114
Table 8. Occupational Distribution of Cabinet Members.....	116
Table 9. Index of Gross Production of Industry by Structure.....	120
Table 10. Number of Cooperatives and Work Force between 1988 and 1990.....	121
Table 11. GDP and Its Contribution by Sector.....	124
Table 12. Tend of Trade Patterns of Laos, Import and Export.....	125
Table 13. External Indebtedness of PRK.....	126
Table 14. Rice Production in Cambodia	127
Table 15. National Income of Cambodia.....	128
Table 16. Thailand's Trade with Indochina (1975-1992).....	171

LIST OF FIGURES

	Page
Figure 1. The Focus of Researches of <i>Interdependence</i> in a Wider Sense.....	17
Figure 2. Patters of a State-Centric Interactions, and Transnational Interactions and Interstate Politics.....	23
Figure 3. Political Process under Conditions of Realism and Complex Interdependence.....	34
Figure 4. Policy Making Structure after the Sarit Regime.....	93
Figure 5. The Public-Private Relations Designed in the 5 th Plan.....	111